

Sprawozdanie z działalności

Fundacji przeciwko Handlowi
Ludźmi i Niewolnictwu
“La Strada”

Za rok **2023**

La Strada – Fundacja przeciwko Handlowi Ludźmi i Niewolnictwu zarejestrowana została w Krajowym Rejestrze Sądowym pod numerem 0000148272. Data rejestracji to 11 września 1996 roku. Organizacja ma swoją siedzibę w Warszawie, przy ulicy Pięknej 43.

W roku 2023 Fundacją kierował zarząd w składzie:

Irena Dawid – Olczyk - prezeska

Joanna Garnier - wiceprezeska

Laura Koba – sekretarz zarządu

Agnieszka Zobołowicz-Wiśniewska

Celem statutowym organizacji jest:

Działanie na rzecz poszanowania praw człowieka, zwalczanie handlu ludźmi, niewolnictwa i pracy przymusowej oraz przeciwdziałanie eksploatacji prostytutki a także przestępstwom przeciwko wolności i zdrowiu jednostki.

Cel realizowany jest poprzez:

1. Prowadzenie aktywnej akcji prewencyjnej związanej z handlem ludźmi w mediach, nieodpłatne publikowanie materiałów przestrzegających potencjalne ofiary i nieodpłatne kolportowanie ich w szkołach, urzędach pracy, placówkach granicznych, konsulatach, internatach, organizacjach kobiecych, agencjach towarzyskich oraz w innych miejscach,
2. prowadzenie telefonu zaufania, który ma służyć informacją o zagrożeniach wynikających z decyzji podjęcia pracy za granicą oraz jest telefonem kontaktowym dla ofiar handlu ludźmi,
3. wspieranie reintegracji społecznej i zawodowej ofiar handlu ludźmi,
4. wspieranie ofiar handlu ludźmi w kontaktach z organami ścigania i wymiarem sprawiedliwości,
5. pomoc prawną świadczoną przez uprawnione do tego osoby i instytucje oraz nieodpłatne udzielanie informacji o takich osobach i instytucjach,
6. prowadzenie szkoleń oraz przygotowywanie nieodpłatnie udostępnianych opracowań dla specjalistów i służb zajmujących się zwalczaniem przestępstwa handlu ludźmi
7. podnoszenie świadomości społecznej poprzez informowanie opinii publicznej o problemach społecznych wiążących się z problemem handlu ludźmi

Fundacja „La Strada” od ponad 27 lat realizuje swoją misję, którą jest przeciwdziałanie handlowi ludźmi. Jesteśmy najstarszą w Polsce organizacją, która zajmuje się tylko tym problemem w jego wszystkich aspektach. Od roku 2017 mamy status Organizacji Pożytku Publicznego, co pozwala na

pozyskanie dodatkowych środków z 1,5 procent, ale także podnosi wiarygodność organizacji jako podmiotu zobowiązanego do publikacji sprawozdań, także finansowych.

Fundacja La Strada jest jednym z wykonawców Krajowego Planu przeciwdziałania handlowi ludźmi (obecnie na lata 2022 – 2024) oraz wykonawcą zadania publicznego pn. prowadzenie Krajowego Centrum Interwencyjno-Konsultacyjnego dla ofiar handlu ludźmi. Zadanie realizowane jest od roku 2009, zaś od 2013 prowadzimy je wspólnie ze Stowarzyszeniem PoMoc z Katowic.

Działania realizowane w roku 2023

Rok 2023 był kolejnym rokiem pełnym wyzwań. Wprawdzie pandemia się skończyła, jednak trwająca nadal wojna w Ukrainie w dużej mierze determinowała naszą pracę, ponieważ tak jak większość organizacji pozarządowych zajmujących się kwestiami migracji zmagaliśmy się z jej konsekwencjami. Oczywiście, podobnie jak w latach poprzednich realizowaliśmy zadania z zakresu pomocy ofiarom handlu ludźmi, profilaktyki handlu ludźmi, działania szkoleniowe i inne których celem jest poprawienie sytuacji pokrzywdzonych oraz szeroko pojęta eliminacja handlu ludźmi.

Krajowe Centrum Interwencyjno-Konsultacyjne dla ofiar handlu ludźmi (KCIK)

KCIK jest zadaniem realizowanym na zlecenie Ministra SWiA i finansowanym z budżetu Państwa. Jest to nasz główny projekt oraz główne źródło finansowania działalności. Większość podejmowanych przez Fundację La Strada działań (zwłaszcza pomocowych) odbywa się w ramach KCIK. Co roku przez Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji ogłaszany jest konkurs na prowadzenie tego zadania. Krajowe Centrum (KCIK) jest odpowiedzią na potrzeby osób, które są lub mogą być ofiarami handlu ludźmi, zarówno obywateli polskich jak i cudzoziemców. Jego celem jest udzielenie specjalistycznego wsparcia ofiarom handlu ludźmi zgodnie z przysługującymi im uprawnieniami i obowiązującymi w Polsce uregulowaniami prawnymi. Zadanie realizujemy wspólnie z partnerem: Stowarzyszeniem PoMoc z Katowic (od roku 2013).

W ramach KCIK realizowane są następujące zadania:

- ❖ całodobowe prowadzenie telefonu zaufania,
- ❖ interwencja kryzysowa,
- ❖ wspieranie identyfikacji ofiar,
- ❖ asystowanie ofierze podczas kontaktu z organami ścigania i wymiaru sprawiedliwości,
- ❖ wsparcie psychologiczne,
- ❖ pomoc tłumacza,
- ❖ konsultacje prawne,
- ❖ organizacja transportu ofiary na terenie kraju

- ❖ pośrednictwo i wsparcie w kontaktach z instytucjami
- ❖ prowadzenie schroniska dla ofiar handlu ludźmi
- ❖ konsultacje dla instytucji państwowych i samorządowych oraz organizacji pozarządowych w zakresie pracy z ofiarami handlu ludźmi
- ❖ prowadzenie poradnictwa prewencyjnego dla przypadków indywidualnych oraz dla instytucji/podmiotów świadczących pomoc ofiarom.

Do roku 2017 w ramach KCIK prowadzone były zajęcia profilaktyczne, jednak od roku 2018 zamiast profilaktyki mamy reintegrację, co oczywiście także jest potrzebne.

Pomoc pokrzywdzonym

Jak już wspomniano, praktycznie całość pomocy osobom pokrzywdzonym realizowana jest w ramach KCIK. W roku 2023 pomoc otrzymało **295** osób – więcej niż kiedykolwiek - w tym, **130 kobiet i 165 mężczyzn**. Wszystkie te osoby były ofiarami handlu ludźmi: zidentyfikowanymi bądź domniemanymi. Warto wspomnieć, że w Polsce identyfikacja ofiary hl może być dokonana przez funkcjonariuszy Policji lub Straży Granicznej bądź prokuratora. Organizacje pozarządowe nie są upoważnione do dokonywania identyfikacji. Niezależnie od osób wymienionych powyżej, pojawiały się również osoby pokrzywdzone w wyniku innych przestępstw a także osoby o trudnym do określenia statusie. Rok 2023 to już drugi z rzędu rok, kiedy liczba mężczyzn jest większa niż liczba kobiet.

Telefon zaufania służył całodobowo potencjalnym ofiarom handlu ludźmi, ich bliskim, a także instytucjom. W roku 2023 do komunikowania się zastosowano strategię omnichannel, która polega na stosowaniu różnych form komunikacji dając w ten sposób więcej możliwości kontaktu zainteresowanym. Kontaktowano się poprzez Whatsup, Messenger, tradycyjną pocztę elektroniczną i sporadycznie Viber.

Prawdopodobnie dzięki tym kanałom kontaktu coraz więcej osób zgłasza się po pomoc samodzielnie, bez pośrednictwa instytucji czy służb. W roku 2023 były to 173 osoby, czyli więcej niż połowa. Dzieje się tak, ponieważ osoby z tych samych krajów przekazują sobie nasz numer telefonu i Whatsupa oraz informacje, gdzie można uzyskać pomoc. Ponadto w roku 2023 przeprowadzono kampanię informacyjną (o czym dalej) oraz uruchomiono na Facebooku profil „La Strada para Latinos”. Obydwie te inicjatywy znacząco wpłynęły na zwiększenie ilości kontaktów z Fundacją ze strony hiszpańskojęzycznych osób potrzebujących pomocy lub porady.

Podobnie jak w roku 2022, także w roku 2023 językiem najczęściej używanym w komunikacji z pokrzywdzonymi był hiszpański, dlatego dużo korzystaliśmy z *google translate*.

Również, jak w roku poprzednim używano pytań preidentyfikacyjnych w języku hiszpańskim (okazjonalnie też w języku angielskim oraz ukraińskim). Dzięki nim, możemy wstępnie określić, czy zwracająca się po pomoc osoba jest ofiarą handlu ludźmi. Następnie osoba kierowana jest na przesłuchanie identyfikacyjne (oczywiście jeśli wyraża na nie zgodę) prowadzone przez policję lub Straż Graniczną. Identyfikacja pozytywna skutkuje wydaniem osobie pokrzywdzonej specjalnego zaświadczenia, które uprawnia do skorzystania z pomocy i na pewien czas legalizuje osobę na terenie Polski. Od czasu pojawienia się dużej liczby osób z Ameryki Łacińskiej nasza praca polega w dużej mierze na preidentyfikacji i organizowaniu przesłuchań identyfikacyjnych. Oznacza to, że rozmawiamy głównie z funkcjonariuszami Straży Granicznej i Policji oraz prokuratorami, gdyż to właśnie oni formalnie zajmują się identyfikacją ofiar handlu ludźmi oraz wydawaniem zaświadczeń.

Osoby którym udzielono pomocy pochodziły ogółem z 29 państw świata:

Obywatelstwo	Liczba osób
Argentyna	15
Azerbejdżan	1
Bułgaria	2
Filipiny	18
Gwatemala	5
Gwinea	3
Indie	1
Indonezja	3
Jemen	6
Kamerun	1
Kenia	1
Kolumbia	115
Kongo	3
Maroko	1
Mauritius	2
Meksyk	17
Mołdawia	6
Nigeria	1
Polska	18
Rosja	3
Sierra Leone	5
Słowacja	2
Sri Lanka	1
Uganda	11
Ukraina	19
Wenezuela	32
Wietnam	1
Wybrzeże Kości Słoniowej	1
Zimbabwe	1
Ogółem	295

Osoby pokrzywdzone skorzystały z następujących form wsparcia:

Rodzaj wsparcia	Liczba osób korzystających
Interwencja kryzysowa	184
Diagnoza potrzeb	295
Pomoc medyczna	65
Pomoc psychologiczna	122
Zakwaterowanie bezpłatne	142
Zakwaterowanie płatne	96
Pomoc prawna	175
Pomoc w legalizacji pobytu/złożenie wniosku o kartę pobytu	77
Odtworzenie dokumentów	11
Tłumaczenie (płatne i wolontarystyczne)	252
Powrót do kraju pochodzenia	50

Oczywiście spektrum świadczonej przez nas pomocy jest znacznie szersze i staramy się, aby była ona dostosowana do potrzeb. Osoby, które się zgłaszają oczekują bardzo różnej pomocy i wsparcia, mają też różne problemy w których rozwiązaniu nie zawsze możemy pomóc, bo też nie zawsze wiążą się one z sytuacją bycia ofiarą handlu ludźmi lub pracy przymusowej. Podobnie jak w roku poprzednim, największym problemem było kwaterowanie osób, Spośród całej liczby 295 pokrzywdzonych, którzy do nas trafili, zaledwie 18 byli to obywatele i obywatelki Polski. Wspominamy o tym dlatego, że kwestia zakwaterowania obywatela Polski w zasadzie nie nastęrcza trudności. Problemem są obcokrajowcy, dla których oferta bezpłatnego zakwaterowania jest ograniczona. Większość ośrodków interwencji kryzysowej przyjmuje wyłącznie osoby mające zaświadczenie. Podobnie jest z uzyskaniem świadczenia z pomocy społecznej. Wprawdzie ustawa o pomocy społecznej stanowi, że bycie ofiarą hl uprawnia do skorzystania ze świadczeń, jednak w przypadku osób nie będących obywatelami polskimi często jest to droga przez mękę, gdyż system pomocy społecznej w Polsce nie przewiduje obecności obcokrajowców.

Formy wykorzystania osób, którym udzielono pomocy:

Forma wykorzystania	Liczba osób
Eksploatacja seksualna	26
Praca przymusowa	213
Zmuszanie do żebrania	5
Zmuszanie do małżeństwa	1
Niewolnictwo domowe	1

Naruszenie praw pracowniczych	21
Niewykorzystani dorośli (ucieczka przed wojną, konsultacja prawna, przyjazd do pracy, przyjazd do męża)	9
Niewykorzystane dzieci, towarzyszące rodzicom ofiarom hl.	8
Przemoc domowa	2
Brak danych	2

Podobnie jak w roku poprzednim najwięcej było przypadków związanych z pracą nie będącą seksbiznesem. Już od wielu lat notujemy zmniejszającą się liczbę przypadków wykorzystywania w prostytucji lub innych formach seksbiznesu przy zwiększającej się liczbie przypadków wykorzystywania w zwykłej pracy. Pomimo to, w powszechnej świadomości nadal istnieje przekonanie, że handel ludźmi to handel kobietami do prostytucji. Od lat pracujemy nad zmianą tego sposobu myślenia, wydaje się jednak, że trudno się przebić z komunikatem o pracy przymusowej i wykorzystywaniu pracowników, zwłaszcza osób nie będących obywatelami polskimi. Statystyki europejskie nadal wskazują na eksploatację seksualną jako najczęstsza formę handlu ludźmi w Europie. Według danych Eurostatu, w roku 2021, 56 % zarejestrowanych w UE ofiar handlu ludźmi były to ofiary wykorzystania seksualnego.

Praca z ofiarą handlu ludźmi/pracy przymusowej jest procesem trudnym i wymagającym. Początkiem współpracy zawsze jest diagnoza potrzeb oraz ocena sytuacji osoby pokrzywdzonej, w tym stanu zdrowia oraz sytuacji prawnej i/lub pobytowej. W ramach oferowanej pomocy osoby mogą skorzystać z interwencji kryzysowej oraz zaspokojenia podstawowych potrzeb takich jak: bezpieczne schronienie, pomoc medyczna, konsultacje psychologiczne, pomoc socjalna oraz pomoc prawna. Praca z ofiarą, to także kontakt bezpośredni: spotkania w biurze Fundacji lub w miejscu przebywania osoby na terenie Warszawy. Zazwyczaj taka forma pracy ma charakter stały, regularny i często zależy od aktualnych potrzeb danej osoby i jej kondycji. Zwykle trwa do usamodzielnienia się osoby. Praca odbywa się w systemie *case managementu*, czyli całościowej pracy jednego pracownika z jedną osobą. W roku 2023 duża część naszej pracy polegała na wykonywaniu preidentyfikacji, organizowaniu przesłuchań identyfikacyjnych w Straży Granicznej lub w Policji a przede wszystkim organizacji zakwaterowania. Nie da się ukryć, że w Polsce brakuje miejsc tymczasowego zakwaterowania i można odnieść wrażenie, że stale ich ubywa. Znikło też wiele miejsc zakwaterowania dla obywateli Ukrainy.

Schronisko i mieszkania rotacyjne

W roku 2023 największym miejscem zakwaterowania beneficjentów było schronisko dla kobiet, gdzie kwaterowano oraz udzielano wsparcia kobietom z krajów Ameryki Łacińskiej i Afryki oraz z krajów

europejskich i azjatyckich: Bułgarii, Filipin i Ukrainy. Schronisko dla dorosłych kobiet oferuje 12 miejsc noclegowych.

W schronisku mieszkały kobiety - ofiary handlu ludźmi, które doświadczyły traumatycznych przeżyć w wyniku przemocy: seksualnej, fizycznej i ekonomicznej a także wykorzystywania w pracy. Tego rodzaju traumy powodowały u kobiet różnego rodzaju problemy i zaburzenia psychiczne, które w połączeniu z objawami kryzysu emigracyjnego i barierą językową utrudniały w sposób znaczący zaadaptowanie się do nowej dla nich sytuacji życiowej i utrudniały możliwość samodzielnego funkcjonowania. Mieszkanki schroniska wymagały wszechstronnego wsparcia w zakresie umiejętności dnia codziennego: w załatwieniu spraw urzędowych, umiejętności poruszania się na rynku pracy, korzystania z pomocy medycznej, możliwości podjęcia nauki języka polskiego i innych pozwalających na usprawnienie własnego funkcjonowania i poprawę sytuacji życiowej. Zamieszkanie w schronisku i korzystanie z pomocy żywnościowej było dla nich często jedyną możliwością przetrwania, pozwalającą odnaleźć się w trudnych warunkach i rozpocząć samodzielne życie. Także wsparcie i opieka ze strony pracowników schroniska pozwalały na spokojną ocenę własnej sytuacji i podjęcie ważnych decyzji życiowych: np. czy zostać w Polsce i podjąć pracę, czy może wrócić do kraju pochodzenia.

Ważnym elementem funkcjonowania schroniska dla kobiet są cotygodniowe zebrania społeczności, które są obowiązkowe dla mieszkanek. W zależności od potrzeb w zebraniach społeczności może też uczestniczyć tłumacz lub mediator kulturowy, aby wspierać swoimi umiejętnościami zarówno pracowników jak i mieszkanki. W roku 2023 kilkakrotnie uczestniczyli tłumacze języka hiszpańskiego. Podczas społeczności poruszane są tematy różnic kulturowych i nieporozumień z nich wynikających. Rozmawia się także o Polsce i obowiązujących tu zasadach społecznego funkcjonowania, co ma na celu ułatwienie osobom, pochodzącym z innych krajów, zaadoptowania się w Polsce i możliwie pełną integrację społeczną we wszelkich dziedzinach życia.

W roku 2023 codziennie w schronisku był obecny pracownik. Dyżury w godzinach 20.00 – 8.00 obsadzone były przez psychologa, pedagoga lub pracownika socjalnego. Dyżurna przez cały czas pozostaje do dyspozycji podopiecznych służąc pomocą w ewentualnych sytuacjach kryzysowych. Pracownicy schroniska proponują także różnego rodzaju aktywności kulturalne: np. wyjście do muzeum, czy pokazy filmowe a także spacer czy zwiedzanie Warszawy. Personel schroniska to osoby mające wieloletnie doświadczenie w pracy z pokrzywdzonymi, także po traumach i mającymi problemy psychiczne. Ich praca jest wartością dodaną w procesie integracji i reintegracji ofiar handlu ludźmi. Czasami zgłaszają się do nas kobiety z dziećmi, są one kierowane do schroniska prowadzonego przez naszego partnera, Stowarzyszenie PoMoc w Katowicach. W roku 2023 wiele kobiet skorzystało też z krótkoterminowych pobytów w schronisku, co pomogło im poradzić sobie z sytuacją kryzysową.

Ponadto osoby kwaterowane są w dwóch mieszkaniach rotacyjnych na terenie Warszawy. W roku 2023 mieszkali tam obywatele Kolumbii, Gwatemali, Wenezueli i Meksyku, głównie mężczyźni, ofiary pracy przymusowej i wyzysku. W mieszkaniach ogółem mamy 10 miejsc noclegowych.

Każda osoba korzystająca z zakwaterowania w naszych placówkach zobowiązuje się do przestrzegania regulaminu. Mieszkanki i mieszkańcy mają obowiązek dbania o czystość i porządek, sami też przygotowują sobie posiłki. Schronisko i mieszkania rotacyjne zaspokajają tylko ułamek potrzeb dotyczących zakwaterowania. Pracownicy migracyjni tracąc pracę, tracą także mieszkanie zapewnione przez agencję i często nie mają się gdzie podziąć. Zwykle kontaktują się z nami w momencie kryzysu spowodowanego utratą pracy i zakwaterowania.

Osoby niepełnoletnie – zgodnie z polskim prawem – kwaterowane były w placówkach opiekuńczych.

Telefon zaufania

Telefon zaufania jest podstawowym narzędziem pracy organizacji. Działa od roku 1995, natomiast linia całodobowa funkcjonuje od około 20 lat. Telefon interwencyjny jest czynny w biurze Fundacji pod numerem + 48 22 628 99 99 od poniedziałku do czwartku w godzinach: 9 -18 i piątki w godzinach 9 - 16, a w pozostałym czasie jako dyżur pod numerem telefonu: + 48 605 687 750. Mamy też telefony: + 48 22 628 0120, który jest telefonem zaufania przypisanym do zadania „Krajowe Centrum” oraz telefon: + 48 22 621 56 18 przeznaczony dla osób wietnamskojęzycznych (stale przełączony na wietnamskojęzyczną mediatorkę kulturową, ale telefony od Wietnamczyków zdarzają się sporadycznie). Jak już wspomniano tradycyjne rozmowy telefoniczne nie mają już takiego znaczenia, ponieważ większość klientów obcojęzycznych kontaktuje się poprzez Whatsup lub Messenger pisząc. Jednak osoby posługujące się językiem polskim nadal przede wszystkim telefonują.

Dzwonią osoby zgłaszające sytuacje handlu ludźmi, osoby pokrzywdzone (lub za takie się uważające) rodziny osób przebywających za granicą ale także pracownicy instytucji, które z racji wykonywanych zadań mogą zetknąć się z handlem ludźmi. W roku 2023 udzielono **2927** konsultacji dla instytucji państwa (sądy, prokuratury, policja, SG, ośrodki interwencji kryzysowej i pomocy społecznej, szkoły i uczelnie) oraz organizacji pozarządowych. Kontaktują się z nami także potencjalni pracodawcy oferujący zatrudnienie ofiarom handlu ludźmi: osoba, która posiada prawo tymczasowego pobytu z tytułu bycia ofiarą handlu ludźmi ma dostęp do rynku pracy. Jednak czas oczekiwania na wydanie decyzji przyznających prawo pobytu jest tak długi, że większość ewentualnych pracodawców rezygnuje.

Profilaktyka handlu ludźmi

W roku 2023 większa część zapytań dotyczących wyjazdów za granicę w celu nieturystycznym dotyczyła wyjazdów niezwiązanych z podejmowaniem pracy a raczej z wyjazdem w celu matrymonialnym lub towarzyskim. Nie oznacza to, że obywatele Polski przestali wyjeżdżać do pracy, jednak wydaje się, że częściej szukają informacji gdzie indziej albo nie szukają ich w ogóle. Spotkania bezpośrednie z młodzieżą wskazują, że młodzi ludzie planują emigrację, być może jednak informacje czerpią ze środowiska dla nich najbardziej naturalnego, czyli Internetu a telefonują raczej osoby starsze, w tym rodzice.

W roku 2023, więcej zgłoszeń niż w latach ubiegłych, dotyczyło potencjalnych związków i relacji obywaterek Polski z obywatelami państw arabskich. Sytuacje takie zachodziły zwykle po pobytach turystycznych w tych krajach. Zgłaszano naprzykrzanie się mężczyznom: prośby o pieniądze, prośby o wysłanie zaproszenia, czasem szantaż, ale także niepokojące zachowanie samych kobiet: częste wyjazdy, likwidacje kont bankowych, przelewanie dużych kwot pieniędzy itp. W jednym przypadku zgłoszono zaginięcie osoby po wyjeździe do Afryki Północnej. Oczekiwano rady, co można w takich sytuacjach zrobić, jak wpłynąć na osobę, która zaślepiona miłością postępuje irracjonalnie. To są trudne sprawy i – niestety – często zanim kobieta zrozumie, że mężczyzna w którym się zakochała jest typowym „wizowcem”, czyli kimś komu zależy wyłącznie na wizie uprawniającej do wjazdu na teren Unii Europejskiej, jest już po ślubie albo kobieta wyjeżdża do „narzeczonego” do któregoś z państw arabskich, gdzie przepada.

Równocześnie kontaktowały się z nami osoby pracujące lub przebywające za granicą a także ich bliscy, zgłaszając sprawy dotyczące warunków pracy i zatrudnienia, czy nieprzestrzegania praw pracowniczych (inne niż obiecane warunki pracy, niewłaściwe traktowanie pracowników, zmuszanie do pracy w nadgodzinach, zaniżanie wynagrodzenia, wyrzucenie pracownika, który uległ wypadkowi itp.) a także specyficznych problemów wiążących się z pobytem na emigracji (np. problemy ze służbami społecznymi, choroba i śmierć bliskich itp.).

W roku 2023 zgłaszano szczególnie dużo spraw dotyczących zdrowia osób przebywających za granicą, zwłaszcza zdrowia psychicznego. W takich sprawach doradzamy w miarę możliwości i posiadanej wiedzy. Wszystkie osoby otrzymały wskazówki jak sobie radzić w sytuacji problemów z pracodawcą oraz jak zadbać o własne prawa. Przekazywano im także dane kontaktowe organizacji zagranicznych oraz polskich placówek konsularnych. W części sytuacji podejmowano działania na rzecz wyjaśnienia sytuacji i udzielenia pomocy i wsparcia. Dzięki temu osoby kontaktujące się ustrzegły się przed wyzyskiem i wykorzystaniem, a także – na tyle na ile to możliwe – mogły rozwiązać swoje problemy.

Problemy zgłaszane przez obywateli Polski w obydwu sytuacjach dotyczyły następujących

krajów: Belgia, Egipt, Grecja, Irlandia, Hiszpania, Holandia, Maroko, Niemcy, Norwegia, Szwecja, Wielka Brytania, Włochy.

Równocześnie podobnych porad udzielano obcokrajowcom mieszkającym i pracującym w Polsce oraz planującym przyjazd do Polski, przede wszystkim obywatelom państw Ameryki Łacińskiej. Specjalnie z myślą o nich, wspólnie z brytyjską organizacją „Stop the Traffic” przygotowano kampanię informacyjną na temat podejmowania zatrudnienia w Polsce. Publikacje na Facebooku i Instagramie osiągnęły ok. 60 tys. odsłon. Nakręcono też dziesięciminutowy film „Ugrzęznąć w Polsce”, w którym po raz pierwszy pokazują się autentyczne ofiary handlu ludźmi. Pomysł filmu wyszedł od samych pokrzywdzonych, którzy chcieli przestrzec swoich rodaków przed przyjazdem do Polski. Wideo na YouTube jak dotąd miało ponad 1900 wyświetleń i wyprodukowano je korzystając ze środków IOM.

Kadr z filmu „Ugrzęznąć w Polsce”

Współpracowano też z Ambasadami Meksyku i Kolumbii, które umieściły na swoich stronach informacje dotyczące pracy w Polsce. Osoby kontaktowały się mejlowo, przez Whatsapp oraz Messenger, otrzymywały linki do informacji na stronach ambasad oraz podstawowe informacje o warunkach pracy i pobytu w Polsce. Jak zwykle kontaktowali się obywatele Ukrainy i Białorusi zgłaszając problemy z pracodawcami. Ogółem udzielono **621** porad przedwyjazdowych oraz dotyczących warunków pracy i pobytu.

Profilaktyka i informacja bezpośrednia

Spotkania informacyjne i profilaktyczne dla różnych grup osób, ze szczególnym uwzględnieniem młodzieży i osób zainteresowanych emigracją zarobkową, ale także osób zainteresowanych problemem z uwagi na prace zawodowa lub kierunek studiów.

1. Styczeń. Spotkanie ze studentkami pedagogiki resocjalizacyjnej Akademii Medycznych i Społecznych Nauk Stosowanych w Elblągu (15 osób)
2. Luty-marzec. Cykl warsztatów „Przeciwdziałanie handlowi ludźmi” dla uchodźczyń z Ukrainy we współpracy z Towarzystwem Przyjaciół Dzieci: 6 spotkań, uczestniczyło ok. 10 kobiet

3. Marzec. Spotkanie „Przeciwdziałanie handlowi ludźmi i manipulacji” z uchodźczyniami z Ukrainy w Toruniu, we współpracy z Fundacją Nie tylko Matka Polka (15 osób)
4. Marzec. Zajęcia ze studentami Wydziału Nauk Politycznych i Studiów Międzynarodowych Uniwersytetu Warszawskiego (ok. 40 osób)
5. Maj. Zajęcia z uczniami Liceum Zawodowego nr 17 w Warszawie (ok. 120 osób)
6. Maj. Zajęcia z młodzieżą w internacie Zespołu Szkół Gastronomicznych w Warszawie (25 osób)
7. Maj. Zajęcia z uczniami LO im Batalionu Zośka w Warszawie (ok. 120 osób)
8. Maj. Zajęcia z uczniami Zespołu Szkół nr 1 w Górze Kalwarii (ok. 300 osób)
9. Czerwiec. Spotkanie ze studentami resocjalizacji i pracy socjalnej Chrześcijańskiej Akademii Teologicznej w Warszawie oraz Christelijke Hogeschool z Ede, w Holandii (25 osób)
10. Lipiec. Wykład dla uczestników Letniej Szkoły Wyszehradzkiej, Stowarzyszenie Willa Decjusza w Krakowie (ok. 30 osób)
11. Październik. Zajęcia w MOW „Dom na szlaku” w Załuskowie (ok. 40 dziewcząt)
12. Październik. Zajęcia dla uczniów i wychowanków wrocławskich szkół ponadpodstawowych i młodzieżowych ośrodków wychowawczych w Dolnośląskim Centrum Filmowym (ok. 200 osób). Zajęcia poprowadziły ekspertki Fundacji La Strada oraz ambasadorka fundacji **Anna Cieślak**. Wykorzystano materiały wideo, które powstały w ramach projektu Galeria Anty Modern Slavery.
13. Listopad. Wykład dla młodzieży Zespołu Szkół nr. 4 w Olkuszu, we współpracy z Powiatowym Urzędem Pracy (ok. 60 osób)
14. Listopad. Spotkanie z mieszkańcami Bielska Białej w Klubie Tygodnika Powszechnego (ok. 20 osób)
15. Listopad. Wykład dla studentów psychologii Menadżerskiej Akademii Nauk Stosowanych w Warszawie (ok. 40 osób)

Działalność szkoleniowa

Szkolenia profesjonalistów stanowią znaczącą część działalności Fundacji La Strada. Szkolenia zamawiane są przede wszystkim przez instytucje państwa, takie jak Straż Graniczna, Policja, wymiar sprawiedliwości oraz instytucje polityki społecznej.

1. Centralny Ośrodek Szkolenia SG w Koszalinie: Szkolenie: Zjawisko pracy przymusowej – inne oblicze handlu ludźmi. II edycja. W dniach 21-22 lutego oraz 28 lutego – 1 marca.
2. Centralny Ośrodek Szkolenia SG w Koszalinie / International Centre for Migration Policy Development. „Identyfikacja ofiar handlu ludźmi do popełniania przestępstw” 12-13 kwietnia
3. Centralny Ośrodek Szkolenia SG w Koszalinie/ International Centre for Migration Policy Development. Symulacja procesu sądowego. 14-16 listopada (łącznie 60 osób)
4. KSSIP w Lublinie: „Specyfika ofiar handlu ludźmi. Wpływ różnic kulturowych na postępowanie karne w sprawach dotyczących handlu ludźmi” (ok. 40 osób)
5. Szkolenie dla pracowników instytucji publicznych w zakresie przeciwdziałania handlowi ludźmi, 11-13 września, we współpracy z Małopolskim Urzędem Wojewódzkim
6. Szkolenie dla kadry pomocy społecznej we współpracy z MRPiPS

7. Przygotowanie i przeprowadzenie szkolenia: „Handel Ludźmi 2023” dla pracowników Urzędu ds. cudzoziemców”, 15 grudnia 2023 (20 osób)
8. „Wsparcie ofiar handlu ludźmi do pracy przymusowej w doświadczeniach Krajowego Centrum Interwencyjno-Konsultacyjne dla Ofiar Handlu Ludźmi. Identyfikacja wskaźników handlu Ludźmi do pracy przymusowej. 16 maja.
9. Szkolenia „Identyfikacja potencjalnej ofiary handlu ludźmi” dla Grupy Granica (ok. 20 osób)
10. Szkolenia z zakresu tematyki identyfikacji i niwelacji potencjalnych zagrożeń związanych z handlem ludźmi i ich przemytu. Zadanie realizowane było w ramach projektu pn. „Integracja dla bezpieczeństwa – współpraca międzynarodowa w zakresie praw podstawowych”. Szkolenia przeprowadzono w dniach 16-17 oraz 24 stycznia w Szczecinie, we współpracy z Pomorskim Urzędem Wojewódzkim (ok. 120 osób)

Ponadto od lat uczestniczymy w szkoleniach dla nowych konsulów. W roku 2023 odbyło się ok. 10 edycji szkoleń.

Obecność w mediach

W porównaniu z rokiem 2022 liczba kontaktów z mediami była naprawdę niewielka. Było ich zaledwie 27.

Miesiąc	Prasa tradycyjna	Radio	Telewizja	Media elektroniczne
Styczeń	Sens			
Luty				Interia.pl
Marzec	Gazeta Wyborcza	Radio Diecezjalne Katowice	Polsat	
	Gazeta Wyborcza Toruń			
Kwiecień	Zwierciadło			Wirtualna Polska
Maj				Onet.pl
Czerwiec	Gazeta Wyborcza		Polsat news	
	Agence France Press			Interia.pl
Lipiec		Polskieradio24		
		Radio Akadera		
Sierpień				Wakacyjne zbrodnie (podkast)
Wrzesień	Dziennik zachodni		TVN	

Październik	Wysokie obcasy	Radio Wrocław		Wirtualna Polska
	Neues Deutschland	Radio Nowy Świat		
Listopad				Interia.pl
				Klubtygodnika.pl
Grudzień			Polsat	Styl.pl
	9	5	4	9

Aktywność Międzynarodowa

La Strada International (LSI)

Od roku 2002 Fundacja La Strada jest częścią międzynarodowej sieci **La Strada International**, która zrzesza organizacje realizujące w przeszłości Program Prewencji Handlu Kobietami z Europy Środkowej i Wschodniej „La Strada”. W roku 2023 LSI zrzeszało 30 organizacji z całej Europy a spotkanie sieci odbyło się w Bukareszcie, we wrześniu. W spotkaniu wzięło udział dwoje pracowników Fundacji La Strada. Tematami, które poruszono podczas obrad były m.in. bezwarunkowa pomoc dla ofiar handlu ludźmi, sektory gospodarki szczególnie narażone na wykorzystanie pracowników, identyfikacja ofiar przez organizacje pozarządowe, praktyki rekrutacyjne i niekaralność ofiar. Omawiano ponadto wyniki raportu pt.: Kurcząca się przestrzeń dla organizacji pozarządowych, przygotowanego przez LSI. Niezależnie od spotkań corocznych co miesiąc odbywa się spotkanie członków sieci online.

Civil Society Platform

Od roku 2007 Fundacja La Strada bierze też udział w pracach Civil Society Platform ciała będącego agendą Komisji Europejskiej. Zadaniem Platformy jest zaangażowanie organizacji pozarządowych pracujących na rzecz walki z handlem ludźmi, ale także wspierających migrantów i pracowników cudzoziemskich, w wymianę informacji, dobrych praktyk i doświadczeń na szczeblu europejskim, monitorowanie wdrażania prawodawstwa unijnego i tworzenie networku na rzecz lepszej koordynacji walki z handlem ludźmi w UE. W roku 2023 odbyło się jedno spotkanie online i jedno stacjonarnie.

Jesteśmy także członkiem GAATW (Global Alliance against Trafficking in Women w Bangkoku). W roku 2023 kontynuowałyśmy projekty, które koncentrowały się na dotarciu do imigrantów z Azji południowo-wschodniej w Europie.

Inne działania międzynarodowe:

1. Styczeń. Spotkanie z organizacją holenderską Fairwork na temat pracowników z Indonezji.
2. Spotkanie informacyjne ze społecznością filipińską w Warszawie

3. Luty. Spotkanie z reprezentacją organizacji międzynarodowej VOICE, na temat procedur zapobiegania wykorzystywaniu seksualnemu w organizacjach pomocowych.
4. Marzec. Wystąpienie dla grupy reprezentantów instytucji państwa i NGO z Azerbejdżanu
5. Marzec. Spotkanie ze Specjalną Sprawozdawczynią ONZ ds. przemocy wobec kobiet i dziewcząt, Reem Alsalem oraz ekspertką ONZ ds. praw człowieka Alienor Bejannin na temat sytuacji kobiet-ofiar handlu ludźmi, zwłaszcza w kontekście wojny w Ukrainie.
6. Marzec. Spotkanie z przedstawicielami Ambasady Gwatemali.
7. Maj. Spotkanie z delegacją organizacji prawniczej Lex 21 z Mołdawii.
8. Maj. Spotkanie organizacji pozarządowych zajmujących się zwalczaniem handlu ludźmi i pomocą uchodźcom z kongresmenem Joe Wilsonem. W spotkaniu wzięły udział organizacje pomagające uchodźcom oraz ofiarom handlu ludźmi.
9. Czerwiec. Wystąpienie na konferencji OBWE "Strengthening the legislative response to human trafficking risks for Ukrainian refugees".
10. Wrzesień. Udział dwojga przedstawicieli Fundacji La Strada w LSI NGO Platform w Bukareszcie.
11. Październik. Spotkanie z przedstawicielkami International Rescue Committee nt. współpracy i możliwości uzyskania pomocy dla uchodźców ofiar hl.
12. Listopad. Przedstawicielka fundacji La Strada wzięła udział jako trener wspierający w „Regional Baltic Sea Simulation based training Exercise” organizowanym przez Radę Państw Morza Bałtyckiego i OBWE. Trening przeznaczony był dla przedstawicieli Policji, Służby celnej, prokuratury, pomocy społecznej i organizacji pozarządowych z Niemiec, Finlandii, Litwy, Islandii oraz Szwecji i odbył się w Bruehl w Niemczech. Uczestnicy brali udział w symulacjach wydarzeń związanych w handlem ludźmi, eksploatacją prostytutki i wyciskiem w pracy.
13. Listopad. Udział przedstawicielki Fundacji La Strada w Civil Society Platform w Brukseli.
14. Grudzień. Wystąpienie na Anti-Trafficking Conference for Civil Society and Hotlines w Wiedniu w dniach 5-6 grudnia. Przedstawicielka La Strady przedstawiła specyfikę telefonu zaufania dla ofiar i świadków handlu ludźmi. Jest to telefon, który działa nieprzerwanie od roku 1995.
15. Grudzień. Wystąpienie na spotkaniu NGO w Ambasadzie Kanady
16. Grudzień. Spotkanie z delegacją organizacji Drosa Maja z Łotwy.

Reprezentacja La Strada International w Wiedniu

Projekty azjatyckie

„Cross-continent Collaborations to Protect Asian Trafficking Victims in Europe”, jest projektem realizowanym w czterech krajach: Polsce, Holandii, Czechach i Rumunii i jego głównym celem jest zwiększenie dostępu do pomocy prawnej wśród migrantów azjatyckich. Projekt trwał do końca roku 2023. W jego ramach świadczona była bezpośrednia pomoc prawna dla potencjalnych ofiar handlu ludźmi z krajów azjatyckich. Ponadto organizowane były szkolenia dla prawników, prokuratorów, sędziów, policji, inspektorów pracy i przedstawicieli związków zawodowych w celu zwiększenia zaangażowanie i poszerzenia ich wiedzy. W roku 2023 wydano ulotki informacyjne dla pracowników azjatyckich z rejonu półwyspu Dekan (Bangladesz, Indie, Pakistan), Filipin i Wietnamu.

Ulotki dla pracowników z Azji

“From Southeast Asia to Europe: Strengthening migrant and trafficked women's rights to inclusive re/integration” to projekt kierowany do kobiet z Azji Południowo Wschodniej, zwłaszcza pochodzących z Filipin, Tajlandii, Wietnamu i Indonezji. Biorą w nim udział organizacje europejskie oraz azjatyckie.

Inne działania i wydarzenia

1. Marzec. Wystąpienie prezes Ireny Dawid-Olczyk na konferencji "Przeciwdziałanie handlowi ludźmi - bezpieczeństwo młodzieży" w Białymstoku.
2. Kwiecień. W Lubuskim Urzędzie Wojewódzkim odbyło się seminarium „Pracownicy migracyjni a zagrożenie handlem ludźmi” realizowane w ramach projektu Cross-Continent Collaborations to Protect Asian Trafficking Victims in Europe. Udział wzięło ok. 50 osób.
3. Kwiecień. Udział w debacie „Granice człowieczeństwa. O procederze handlu ludźmi” we współpracy ze Stowarzyszeniem Nomada z Wrocławia.
4. Czerwiec. Wystąpienie przedstawicielki Fundacji La Strada na seminarium "Zapobieganie i walka z handlem ludźmi do pracy przymusowej" w Warszawie. Seminarium zorganizowane przez Radę Europy.
5. Czerwiec. Stoisko informacyjne na pikniku z okazji Światowego Dnia Uchodźcy. We współpracy z Warszawskim centrum Pomocy Rodzinie.
6. Czerwiec. Udział w debacie o handlu ludźmi podczas konferencji „Drogowskazy- bezpiecznie i społecznie”. We współpracy z Miejskim Ośrodkiem pomocy Społecznej we Wrocławiu.

7. Wrzesień. Udział w spotkaniu sieciującym w Centrum Integracji Cudzoziemców w Lesznie. Uczestniczyły 23 osoby, przedstawiciele kluczowych instytucji powiatu leszczyńskiego i częściowo województwa wielkopolskiego.
8. Październik. Debata „Z widokiem na handel ludźmi”, we współpracy z Przedstawicielstwem Komisji Europejskiej w Polsce. Debata odbyła się we Wrocławiu, wzięła w niej udział ekspertka Fundacji La Strada Irena Dawid Olczyk. Uczestniczyło ok. 60 osób.
9. Listopad. Spotkanie i prezentacja dla uczestników konferencji Forum Społeczeństwa Obywatelskiego. Uczestniczyło ok. 10 osób.
10. Zorganizowanie wystaw plakatów powstałych w ramach projektu Galeria Anty Modern Slavery:
 - w Urzędzie Wojewódzkim w Białymstoku
 - w Dolnośląskim Centrum Filmowym we Wrocławiu
 - w Przedstawicielstwie Komisji Europejskiej w Polsce
 - w Politechnice Koszalińskiej

Prezes Irena Dawid Olczyk podczas debaty „Z widokiem na handel ludźmi” we Wrocławiu.

Działania na rzecz współpracy z biznesem

Od roku 2018 La Strada bierze aktywny udział w pracach Zespołu ds. Zrównoważonego Rozwoju i Społecznej Odpowiedzialności Przedsiębiorstw działającym przy Ministerstwie Inwestycji i Rozwoju, gdzie szczególnie angażuje się w sprawy praw pracowniczych. Prowadzimy także niestrudzone działania na rzecz zainteresowania biznesu zwalczaniem handlu ludźmi. W związku z tym, 18 października (Europejski Dzień Walki z handlem ludźmi) zorganizowano spotkanie i prezentację pt.: „Nowe oblicza handlu ludźmi” dla przedstawicieli biznesu. Podobne spotkanie odbyło się 30 lipca z okazji Światowego Dnia Walki z handlem ludźmi.

Odpowiedź na wojnę w Ukrainie

W roku 2023 wojna nie miała już takiego wpływu na działania Fundacji La Strada jak w roku 2022. Zakończyliśmy realizację projektu: „Wsparcie dla ofiar handlu ludźmi uciekających z Ukrainy” Projekt

ten był realizowany do 31.03.2023. W ramach realizowanych działań La Strada zapewniła mieszkania chronione uchodźcom z Ukrainy. Pomoc uzyskały trzy kobiety oraz dwoje dzieci.

W ramach projektu przeprowadzono także ankietę na temat nowej w polskim systemie opieki instytucji: tymczasowego opiekuna prawnego dla dzieci bez opieki, aby móc ocenić jego funkcjonalność, skuteczność i ewentualne braki. Przeprowadzono 25 wywiadów i sporządzono raport oceniający system tymczasowej opieki nad nieletnimi z Ukrainy. Raport jest w trakcie przygotowania. Projekt sfinansował również utworzenie aplikacji dla młodych ludzi z Ukrainy, którzy dzięki dostępowi do odpowiednich informacji, będą mogli uniknąć ryzyka potencjalnego wykorzystywania. Informacje w aplikacji są dostosowane i przeznaczone dla młodzieży. Aplikacja wprawdzie powstała w roku 2022, ale w roku 2023 została zaktualizowana i uzupełniona dzięki wsparciu finansowemu La Strada International. Ponadto Wydrukowano i rozdystrybuowano 4 tysiące egzemplarzy kalendarzy na rok 2023 w języku ukraińskim. Kalendarz projektu Lucyny Talejko – Kwiatkowskiej powstał z myślą o kobietach uchodźczyniach, które w Polsce budują nowe życie. Zawiera wzmacniające hasła oraz oczywiście numer telefonu Fundacji La Strada.

W pierwszym kwartale roku 2023, we współpracy z Towarzystwem Przyjaciół Dzieci w Warszawie, przeprowadzono cykl spotkań edukacyjno-wzmacniających dla uchodźczyń z Ukrainy (matek). Spotkania były poświęcone następujących kwestiom: podejmowanie pracy w Polsce, ochrona przez przemocą, uprawnienia uchodźców w Polsce, ochrona przez handlem ludźmi i wyzyskiem.

Kalendarz w języku ukraińskim oraz spotkanie z uchodźczyniami

Darowizny

Od roku 2022 współpracujemy z Jeronimo Martins Polska SA, właścicielem sieci supermarketów „Biedronka”, w ramach programu niemarnowania żywności. Dzięki udziałowi w tym programie pozyskiwaliśmy bezpłatnie żywność nienadającą się do sprzedaży. Żywność jest przekazywana do schronisk prowadzonych przez Fundacje oraz rozdzielana między klientów mieszkających poza schroniskami. W roku 2023 otrzymaliśmy także darowizny rzeczowe z Rossmann SA: kosmetyki, artykuły chemii gospodarczej oraz z firmy VRG - właściciela marek Wólczanka i Bytom – ubrania, głównie męskie, koszule i garnitury, które zostały przekazane podopiecznym Fundacji.

Ponadto dzięki współpracy z organizacją A21 nasi beneficjenci i beneficjentki otrzymali prezenty świąteczne (gwiazdkowe): paczki z żywnością, odzieżą i kosmetykami.

Gremia

Reprezentantki Fundacji uczestniczyły w roku 2022 w następujących gremiach:

- Zespół do Spraw Przeciwdziałania Handlowi Ludźmi. Organ pomocniczy Ministra SWiA
- Mazowiecki Zespół ds. Przeciwdziałania Handlowi Ludźmi
- Komisja Dialogu Społecznego ds. cudzoziemców w Warszawie
- Zespół do Spraw Zrównoważonego Rozwoju i Społecznej Odpowiedzialności

Przedsiębiorstw: organ pomocniczy Ministra Funduszy i Polityki Regionalnej

Z uwagi na sytuację wojenną pojawiły się także gremia dodatkowe zajmujące się sytuacją osób z Ukrainy, jednak w roku 2023 nie było i już tak dużo jak w roku poprzednim.

Współpraca z instytucjami

Nasza praca nie byłaby możliwa bez wsparcia wielu instytucji i współpracy z nimi. Na co dzień współpracujemy z organami administracji państwowej (MSWiA, MRPiPS, UDSC), Wymiarom Sprawiedliwości, Policją i Strażą Graniczną oraz instytucjami pomocy społecznej i placówkami opiekuńczymi. Wśród naszych współpracowników są ambasady: amerykańska, belgijska, brytyjska, filipińska, meksykańska, norweska i ukraińska.

Współpracujemy także z organizacjami pozarządowymi w kraju i za granicą. W Polsce są to przede wszystkim organizacje zrzeszone w Ogólnopolskiej Sieci Organizacji Pozarządowych przeciwko handlowi ludźmi, za natomiast granicą organizacje członkowskie La Strada International.

Nagrody i prestiż

W grudniu, spot pt. „Śmierć w fabryce trumien”, wyprodukowany w ramach projektu Galeria Anty Modern Slavery został nagrodzony na Festiwalu Polskich Wideoklipów: PL Music Video Awards w kategorii: Ważny przekaz. PL Music Video Awards jest najważniejszym w Polsce festiwalem poświęconym teledyskom muzycznym. Uzasadnienie wyboru jury było następujące:

„Twórcy w filmowej, bardzo realistycznej i niemal dokumentalnej formie pokazali świat funkcjonujący obok nas w ukryciu. Jego brutalność i bezwzględność. Bolesny obraz pozostający długo w pamięci — bardzo mocny przekaz”.

Dziękujemy wspaniałej ekipie, która pracowała nad przygotowaniem spotu: Stefan Łazarski - reżyseria, scenariusz i montaż, Filip Drożdż i Witalis Szumiło-Kulczycki - operatorzy, Kirył Aleksandrow, Sebastian Grygo i Krystian Gut - aktorzy. I oczywiście Łukasz Damian Mazur, czyli Zero, twórca i wykonawca utworu "Jaguary" stanowiącego tło wideoklipu.

Ekipa z nagrodą (nie jest nią termos) oraz sama statuetka

Podsumowanie

Rok 2023 było kolejnym rokiem kryzysowym i pełnym wyzwań, przede wszystkim z uwagi na wyjątkowo dużą liczbę osób, która zgłosiła się po pomoc do naszej organizacji. Dodatkową trudność stanowiła bariera językowa, ponieważ były to osoby posługujące się często tylko językiem hiszpańskim, co sprawia, że porozumiewanie się następuje pewnych kłopotów, staramy się temu zaradzić korzystając z pomocy wolontariuszy i translatorów elektronicznych. Niestety nic nie wskazuje, aby sytuacja miała się zmienić a liczba sprowadzanych do Polski obywateli państw Ameryki Łacińskiej zmniejszyć. Obecnie największym terenem rekrutacji do pracy w Polsce jest właśnie Ameryka Łacińska, gdzie w sposób intensywny i niekontrolowany działają „agencje zatrudnienia”. Konieczne są nowe rozwiązania systemowe, aby ograniczyć i uregulować ich działalność i w ten sposób zapobiegać oszustwom i handlowi ludźmi.